

Тиха вода брег рони

Док се већина „пунолетних и пословно способних држављана Републике Србије“ налази у распону размишљања између штедње новца за летовање и састављања краја с крајем, чланови српског политичког картела предано, корак по корак, раде на укидању могућности да једног дана неки држављани себи изаберу другачије представнике. Ни све опаснија отупелост и раширена одбојност према надражајима са политичке позорнице нису могле бар привремено да отклоне пажњу и ублаже посвећеност подухвату од прворазредног значаја за сталеж политичара.

Веома је важно разумети да потпору и алат оваквог захвата представљају лажи и обмане. Понављају се годинама, упорно и често. Препознатљив поступак измене свести се примењује до оног тренутка када истину препознаје још само безначајан број истовремено упућених и својеглавих. Неистина постаје целом свету знана чињеница, па се тако верује да се од избора може зарадити и да ванскупштинске странке представљају додатни трошак за пореске обвезнике, иако је лако доказати да те странке заправо представљају уштеду за радни народ. Али, то није крај. Представа није готова. На крају првог чина се не сме посустајати. Зато је министар Милан Марковић, после кратког предаха, прошле суботе наставио да износи неистине и обмањује јавност. Закон о политичким странкама је усвојен, али министар мора да нас припрема за преостале законе са истим циљем, као и за ломове који могу да настану. Најновија лаж је његова тврдња да ће пререгистрација за политичке странке бити бесплатна [\[1\]](#), а истина је да ће само овера потписа странке коштати 2.300.000 динара (за мањинске је тај износ 10 пута мањи)

[\[2\]](#)

, што није једини трошак.

У грубим цртама, о грубом удару на слободу

Народна скупштина је 12. маја усвојила Предлог закона о политичким странкама.

Нови закон прописује да „политичку странку могу основати најмање 10.000 пунолетних и

Закон о укидању политичких странака

Пише: Никола Тулимировић
четвртак, 09 јул 2009 18:17

пословно способних држављана Републике Србије“. Обавеза заступника је да поднесе „изјаве оснивача о оснивању политичке странке, на прописаном обрасцу, које садрже оверу потписа; потврде о упису оснивача политичке странке у бирачки списак“, и то по новом ценовнику, који је у Скупштини усвојен неколико дана раније.

Истовремено, закон забрањује удружено политичко деловање ван постојећих политичких странака, прописујући прекршајну одговорност за она лица која делују „у име странке која није уписана у Регистар“. Другим речима, политиком можете да се бавите као појединци, без икаквог устројства, прописа и без назива. Тако не представљате опасност за картел. Али, ако се удружите и одаберете назив, бићете кажњени. Разуме се, картел ће законску казну примењивати само када осети опасност.

Како је један од основних циљева расправе да се укаже на дубину сукоба између Устава и закона, вреди одмах нагласити да Устав, поред осталог, предвиђа следеће:

- неутуђива људска права,
- слободно оснивање политичких странака,
- забрану дискриминације по основу имовног стања.

Назире се да су се, прихватањем оваквог предлога, посланици сагласили са непосредним кршењем Устава Републике Србије, то јест да су отуђили претходно постојећа људска права, одузели нам могућност да оснивамо странке и, узевши у обзир цену оснивања, законом увели дискриминацију по имовном стању. Адвокат Неда Љепојевић, члан правног савета странке Ниједан од понуђених одговора, припремила је иницијативу за оцену уставности закона. Спис је 24. јуна предат Уставном суду и додељена му је ознака IY-116/2009.

Три обмане у служби народа

Када се сусрећемо са променом поретка и, уопште узев, дубоким резевима, неизбежно је да се питамо зашто се чине. Шта је циљ? Постоји ли напредак? Може ли боље, другачије?

Најчешћа објашњења потребе за оваквим законом су вероватно позната већини читалаца. Овде ћу се осврнути на три најчешће спомињана. Три главна образложења садрже или дотичу скоро све што су препознатљива лица из света политике износила у

прилог овом закону.

1. Постојање великог броја политичких странака уписаних у Регистар политичких организација, међу којима многе „постоје само на папиру“.

Никако се не може утврдити добронамерна мисаона повезаност између, с једне стране, појмовне тешкоће са укњиженим странкама које не делују и, с друге стране, угрожавања права на слободно политичко удруживање, нарочито ако знамо да се оваква тешкоћа најделотворније решава једноставним укидањем прописаних дажбина за брисање из Регистра политичких организација. Баш због тих дажбина велики број странака није брисан, иако у политичком животу заиста не постоје. Чињеница је да их ништа не обавезује, а брисање морају да плате. Зато се странке бришу тек по забрани рада или када се утопе у друге странке.

Недотераност регистра се никако не може отклањати кршењем људских права, поготово у присуству великог броја неупоредиво разумнијих и сврсисходнијих начина за решавање тобожње незгоде.

2 Постојање одређеног броја политичких странака које су, наводно, слободу оснивања користиле ради присвајања средстава из буџета, на име учешћа на изборима.

Ово објашњење је потпуно бесмислено, јер присвајање на које се мисли мора бити противправно. Наиме, учешће на изборима (на било ком нивоу) у сваком случају подразумева новчано оптерећење за странку. Заборавимо на тренутак чак и овере потписа, које представљају болне издатке за ситне играче. Један део новца се заиста надокнађује из буџета, али странка прописани износ може да добије искључиво по подношењу доказа о једнаким или већим трошковима представљања бирачима, што значи да је за злоупотребу средстава из буџета потребно кривично дело. Сличним приступом би се могло одстранити и деведесет посто привредника, за сваки случај, јер, ето, неки људи у неким предузећима крше законе. А ако у разматрање укључимо и овере потписа, стање је, разуме се, још горе по ванкупштинске странке. Тако гола цена учешћа често превазилази буџетско покриће других издатака.

Дакле, насупрот распрострањеном веровању да од избора може да се заради, избори

увек коштају странке. Разлози због којих странке улажу новац у изборе су различити и, претпостављам, јасни, па у то питање овде нећу улазити. Јасно је и да се не може наводна злоупотреба од стране неколицине политичких странака решавати укидањем политичких странака. Уколико је до било каквих злоупотреба долазило, такво понашање се мора другачије кажњавати и спречавати, макар и укидањем „субвенција“ из буџета, али никако „елиминацијом малих странака које збуњују бираче“.

3. Потреба да се „уозбиљи“ политички живот у Србији.

Оваква потреба у политичком животу несумњиво постоји. Тренутно преовлађујући чиниоци, осим што су показали да су неспособни за вођење државне политике, неодговорним односом према бирачима су изазвали незанимање и учмалост, што се огледа и у ниском степену излазности бирача на изборе одржане 7. јуна. Ова тешкоћа, међутим, не само што се не може решити картелизацијом због монопола на бављење политиком у корист скупштинских странака, него се, напротив, законом покушава сасећи у корену свака могућност да се та тешкоћа икада заиста и реши.

Јутутунска јухахаха или Устав за украс

Устав Републике Србије прописује забрану дискриминације по иметку:

Забрањена је свака дискриминација, непосредна или посредна, по било ком основу, а нарочито по основу расе, пола, националне припадности, друштвеног порекла, рођења, вероисповести, политичког или другог уверења,

ИМОВНОГ СТАЊА

, културе, језика, старости и психичког или физичког инвалидитета.

– члан 21, став 3.

Недавно изгласани Закон о политичким странкама уводи непосредну дискриминацију по имовном стању, јер странке које нису у прилици да обезбеде милионе динара за оснивање и тзв. пререгистрацију, као и за накнадну „обнову уписа“, једноставно престају да постоје.

Осим тога, овим законом се угрожава слобода политичког удруживања, зајемчена Уставом:

Јемчи се слобода политичког, синдикалног и сваког другог удруживања и право да се остане изван сваког удружења.

Удружења се оснивају без претходног одобрења, уз упис у регистар који води државни орган, у складу са законом.

Забрањена су тајна и паравојна удружења.

Уставни суд може забранити само оно удружење чије је деловање усмерено на насилно рушење уставног поретка, кршење зајемчених људских или мањинских права или изазивање расне, националне или верске мржње. – члан 55, став 1-4.

Ако је за политичко удруживање и деловање потребно најмање 10.000 оснивача, никако се не може говорити о слободном политичком удруживању. Осим Социјалистичке партије Србије и Српске напредне странке, обе потекле из највећих политичких удружења у одговарајућем времену настанка, ниједна странка у Србији није започела своје деловање са 10.000 оснивача. Није згорег сетити се да је Демократску странку основала „група од 13 интелектуалаца“ [3], чије потписе није морао да оверава суд и којима није била забрањена употреба назива током осам месеци, колико је протекло до уписа Демократске странке у Регистар политичких организација.

Не очекује се да за оснивање политичке странке буде довољна воља једног човека, иако у развијеним демократијама постоје такви случајеви, али се постављањем овако високог захтева, који је двоструко већи и од онога што је према речима министра Марковића „највећи могући цензус у упоредном праву“ [4], несумњиво угрожавају основна права и слободе, а политичко удруживање обичним људима постаје недостижно. Важно је истаћи да нигде у свету не постоји суровији закон ове врсте, као и да су у окружењу, где су услови најсличнији нашим, сродни закони знатно блажи.

Исход: Србијом влада картел

Припрема се низ закона са циљем да се поредак прилагоди најмоћнијима. Закон о политичким странкама је био први и најважнији корак, од кога законодавац очекује следеће последице:

1. У Србији ће опстати тренутно најбројније и најбогатије странке, скупштинске странке. Биће удружене у картел, па ће у огромној мери избегавати политичку одговорност и лишавати разочаране бираче могућности да их на наредним изборима оштро казне. Излазност ће бити мања, а цена једног гласа иста, што води ка мањој цени одређивања шта је „мање зло“.

2. Оснивање политичке странке ће постати готово немогуће, осим за оне које настају издвајањем из неке већ постојеће; ово нарочито имајући у виду да, поред немалих новчаних препрека, странка не може обављати никакву делатност пре уписа у регистар, па је чак нејасно на који начин треба да стекне 10.000 чланова.

Не желе нам добро. Осетили су да су бирачи засићени. Јасно им је да постоји све снажнија жеља за суштинским променама и зато нам одузимају права, из страха од појаве нових и другачијих. У страху и себи праве клопку. Нешто што би данас било шапат утопљен у жамор, сутра изненадно може да се појави као грмљавина.

---

[1] Танјуг, Београд, 4. јул 2009. године

[2] Закон о судским таксама („Сл. гласник РС“ бр. 28/94, 53/95, 16/97, 34/2001 – др. закон, 9/2002, 29/2004, 61/2005, 116/2008 – др. закон, и 31/2009)

[3] Демократска странка, историја

http://www.ds.org.rs/index.php?option=com_content&view=article&id=139&Itemid=491

[4] Политика, 27. март 2008. године, Марко Албуновић

Закон о укидању политичких странака

Пише: Никола Тулимировић
четвртак, 09 јул 2009 18:17

<http://www.politika.rs/rubrike/Politika/Da-li-ce-novi-zakon-uozbiljiti-politichku-scenu-Srbije.sr.html>